

# El llenguatge

## Qui no vulgui polys...

17/XI/1979

**C**omentant, ahir, els casos en què se sol fer correspondre erròniament —especialment en el llenguatge de la informació— el nostre terme relatiu qui al pronom del castellà «quien», vam precisar, en primer lloc, que era en aquelles frases en què aquest terme exerceix la funció de subjecte de l'oració. I, d'una manera encara més precisa, quan es tracta d'oracions que representen un complement de nom (l'antecedent) —les anomenades, per això, relatives adjectives— i que n'expliquen alguna cosa: Van anar a veure el president, que (o el qual, però no qui) els va rebre amablement.

Però com que vam insistir sobre el primer punt —que el terme relatiu representa el subjecte de l'oració— potser no seria sobrer de recordar que existeixen un determinant tipus d'oracions, en les quals a un «quien» del castellà pot correspondre, i hi correspon, de fet, sovint, un qui del català amb aquesta funció. Són aquelles oracions denominades relatives substantives, les quals es diferencien de les anteriors —de les adjectives— perquè no representen un complement d'un nom sinó el nom mateix, amb totes les funcions que aquest element gramatical pot exercir en una oració i, per tant, també la de subjecte. Efectivament, si comparem dues oracions com Va venir l'Enric i Va venir qui va voler, ens podem adonar fàcilment de la identitat de funció del grup nominal l'Enric i de l'oració relativa —doncs, substantiva— qui va voler. En la paremiologia trobem abundants exemples d'aquest cas que comentem (qui subjecte, corresponent al «quien» del castellà): Qui no vulgui polys que no vagi a l'era, Qui té gana somia pa, Qui de jove no treballa de gran dorm a la palla. Qui dia passa any empeny. Anàlogament: Qui vulgui venir que vingui, Pregunteu-ho a qui ho sàpiga.

Cal fer observar que amb el mateix valor que qui, en aquests casos es poden usar els conjunts el qui i aquell qui, i fins i tot el que i aquell que. A cops, un rigor gramatical excessiu sembla condemnar aquestes dues darreres solucions. Però encara que les primeres siguin certament preferibles, les altres no són pas condemnables i en trobem exemples al mateix Diccionari Fabra: El que té per ofici estanyar (estanyador), Dit d'aquell que ha perdut els seus queixals (esqueixalat).

Albert Jané